

Sveriges kommuners bidrag till lokala brottsofferjourer inom BOJ 2021

En kartläggning genomförd av
Brottsofferjouren Sverige

Innehåll

Om Brottsofferjouren (BOJ)	2
Kommunbidragsundersökningen 2021.....	2
Jourer och kommuner	3
Att jämföra bidrag	3
Kommunernas bidrag.....	4
Jourernas sammanlagda bidrag.....	5
Inga bidrag	6
Ansökan hos kommunen	7
Utbetalningen av bidraget	8
Samverkansavtal och IOP.....	9

Material

Detaljerade uppgifter på kommun- och länsnivå finns tillgängliga på www.brottsofferjouren.se/om-oss/statistik-2/ tillsammans med den här rapporten.

- a) Rapport: Sveriges kommuners bidrag till lokala brottsofferjourer 2021 (pdf)
- b) Tabeller: KommunbidragsU tabeller 2021 (Excel)
- c) Diagram och kartor: Kommunbidrag till lokala brottsofferjourer inom Brottsofferjouren Sverige (pdf)

Om Brottsofferjouren (BOJ)

Inom Brottsofferjouren Sverige, en förbundsorganisation för lokala brottsofferjourer, fanns under 2021 69 brottsofferjourer som under året gav stöd till brottsutsatta, anhöriga och vittnen i Sveriges alla kommuner. Under 2021 hade de 69 brottsofferjourerna kontakt med sammanlagt 52 199 personer. Den som vänder sig till BOJ kan få stöd, råd och information av en ideell stödjare, oavsett var i processen personen befinner sig – precis efter att brottet skett, under förundersökningen, i samband med rättegången eller efteråt. Majoriteten av de lokala brottsofferjourerna har anställd personal som samordnar verksamheten, de flesta på deltid.

De enskilda brottsofferjourerna får årligen ett verksamhetsbidrag om minst 40 000 kr från statliga Brottsofferfonden som administreras av Brottsoffermyndigheten. Brottsofferjourer som bedriver vittnesstöd vid landets domstolar kan också söka ett särskilt bidrag för samordning av denna del av verksamheten. En mindre del av jourerna uppbär ett regionalt bidrag och några driver tidsbegränsade projekt och har beviljats medel för det. I övrigt är alla brottsofferjourer beroende av det bidrag de får från sina respektive kommuner.

Enligt socialtjänstlagen kap 5 § 11 har kommunerna ansvar för att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. I lagen nämns särskilt kommunernas ansvar för stöd till våldsutsatta kvinnor och barn.

Kommunbidragsundersökningen 2021

Brottsofferjouren Sverige arbetar med brottsofferfrågor på nationell nivå. Kommunbidragsundersökningen genomförs årligen i syfte att kartlägga kommunernas ekonomiska bidrag till Sveriges brottsofferjourer.

När verksamhetsåret 2021 var över deltog samtliga jourer registrerade som medlemsföreningar i Brottsofferjouren Sverige i en online-enkät med frågor kring bidrag från och avtal med kommunerna.

Jourerna har för varje kommun i sitt område uppgivit:

- vilket bidrag kommunen beviljat för verksamhetsåret 2021
- om kommunen förser brottsofferjouren med lokal, betald tjänst eller står för andra kostnader istället för eller utöver bidraget
- om bidrag inte betalats ut, en redogörelse för varför
- när under året bidraget utbetalats
- vilken kommunal nämnd eller instans man ansökt till

- om det finns formaliserade avtal om samverkan mellan brottsofferjour och kommun och hur de i så fall ser ut

Brottsofferjouren Sverige har sammanställt det inkomna materialet och kompletterat med uppgifter ur SCBs och Brås officiella statistik för invånarantal och anmälda brott.

Jourer och kommuner

Varje brottsofferjour har hand om ett specifikt geografiskt område. Det vanligaste är att en jour täcker en, två eller tre kommuner. Stockholms stad ger bidrag till de tre brottsofferjourer som verkar i olika stadsdelar inom Stockholms kommun.¹men vi ser

De 25 brottsofferjourer som täcker fem eller fler kommuner har en särskilt tung administrativ börda eftersom de ofta måste göra en separat bidragsansökan till varje kommun. Det tar mycket tid från stödarbetet att årligen sända in ansökningshandlingar med bilagor till flera olika kommuner. Både kommunens och jourens arbete underlättas väsentligen där man kunnat teckna ett samverkansavtal eller IOP (Idéburet-Offentligt Partnerskap) där bidragsnivåerna fastställs för en period av flera år.

Att jämföra bidrag

Kommunernas och brottsofferjourernas storlek och förutsättningar skiljer sig så mycket åt att det inte är meningsfullt att enbart göra en jämförelse av bidragen i absoluta tal och jämföra hur stor summa varje kommun bidragit med.

För att jämföra brottsofferjourerna och kommunerna sinsemellan utgår vi från **invånarantalet**, det vill säga vi räknar ut hur mycket varje kommun bidrar med per invånare i respektive kommun. Invånarantalet i varje kommun sammanställs av Statistiska Centralbyrån (SCB) och är angivet i de tabeller som publiceras som bilaga till den här undersökningen.²

När man bedömer bidragets omfattning kan man också behöva ta hänsyn till mängden brott som begås i kommunen. Brottsofferjourer i områden

¹ I Stockholms kommun verkar jourerna Södra Stockholm (Hägersten-Älvsjö, Skärholmen, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Skarpnäck), Stockholm-Gotland (Kungsholmen, Norrmalm, Södermalm, Östermalm) och Västerort (Hässelby-Vällingby, Bromma, Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta). Stockholm-Gotland och Västerort har utöver Stockholms kommun fler kommuner inom sina respektive områden.

² Se bilagor i tabellformat: "KommunbidragsU, tabeller 2021" i anslutning till den här rapporten online.

med hög brottslighet kanske egentligen behöver större resurser till sitt förfogande än vad de skulle tilldelas utifrån invånarantalet. Det är troligt att kommuner med hög brottslighet har fler brottsutsatta och fler fall av grov brottslighet som kräver mer omfattande stödinsatser.

Begreppet brottslighet är ett komplext begrepp, svårt att definiera och mäta. Det mått vi har till vårt förfogande är antal **anmälda brott per kommun**, statistik som tillhandahålls årligen av Brottsförebyggande Rådet (Brå). Varje anmält brott är inte lika med ett brottsoffer. En person kan utsättas för flera brott som anmäls vid samma tillfälle. Flera personer kan vara med om ett och samma brott, till exempel en familj som drabbas av inbrott. Men eftersom Brå inte publicerar statistik över hur många som utsatts för varje brott är den enda siffra vi har tillgänglig den om hur många brott som anmälts.

Ungefär 81 procent av den totala mängden anmälda brott varje år är **brott där det kan finnas enskilda personer som brottsoffer**.³ Det är den gruppen anmälda brott som redovisas i tabellerna tillsammans med invånarantalet.

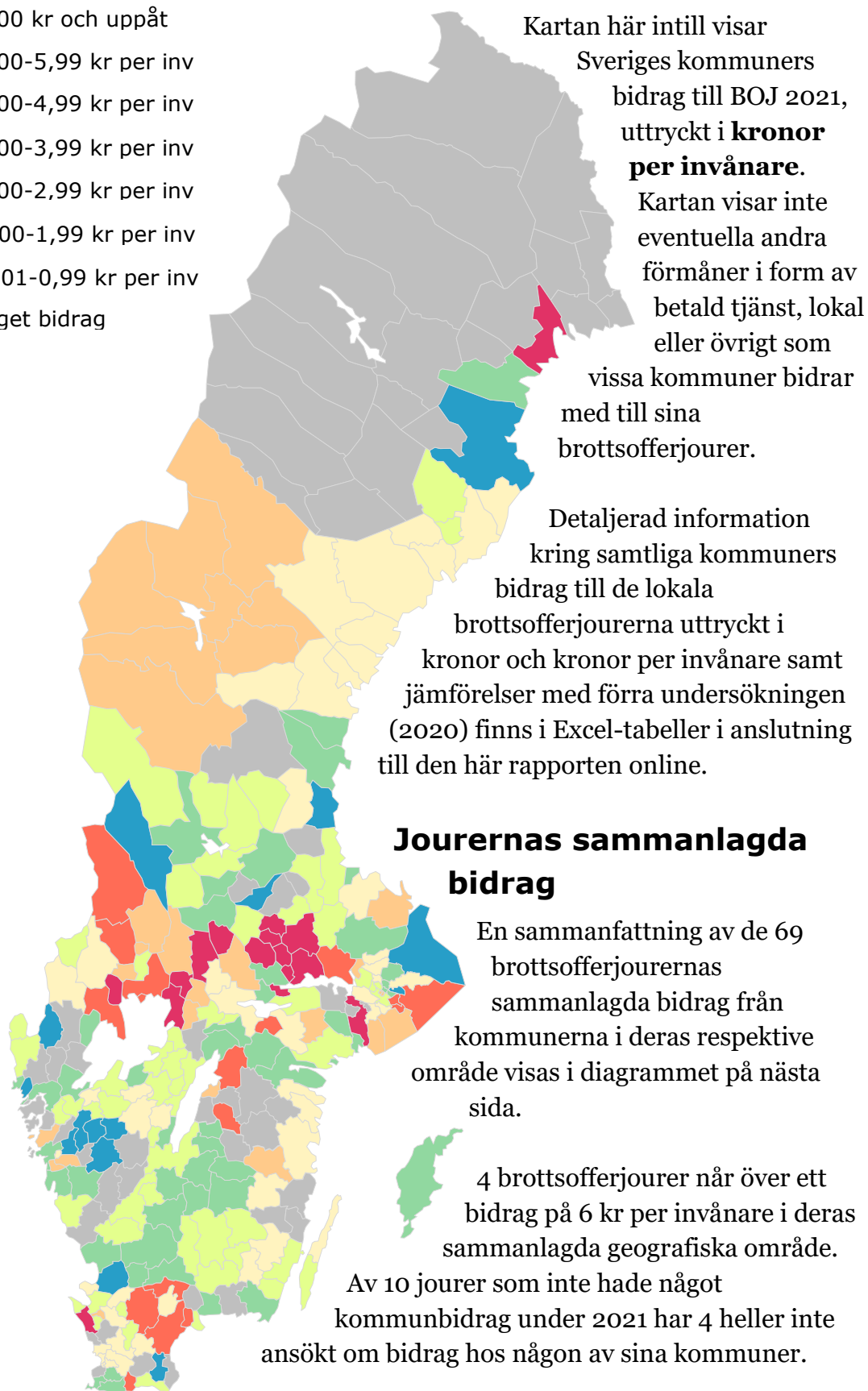
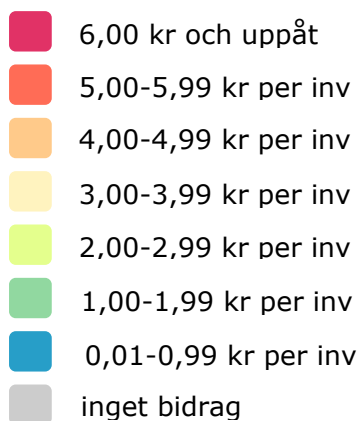
Kommunernas bidrag

Sveriges 290 kommuner bidrar i genomsnitt med **2,57 kr per invånare** till de lokala brottsofferjourerna. Det genomsnittliga bidraget för de kommuner (232 st) som givit bidrag är **2,94 kr per invånare**.

Högst bidrag per invånare ger Luleå⁴ (13,37 kr), Helsingborg (11,39 kr), Kristinehamn (11,00 kr) och Storfors (11,00 kr). Södertälje, Hällefors, Grums, Fagersta, Hallstahammar, Kungsör, Ljusnarsberg, Norberg, Sala, Skinnskatteberg, Surahammar, och Västerås kommuner ger bidrag till BOJ som uppgår till 6 kr per invånare eller mer. Torsby, Säffle, Hammarö och Karlstads bidrag ligger några ören under 6 kr per invånare.

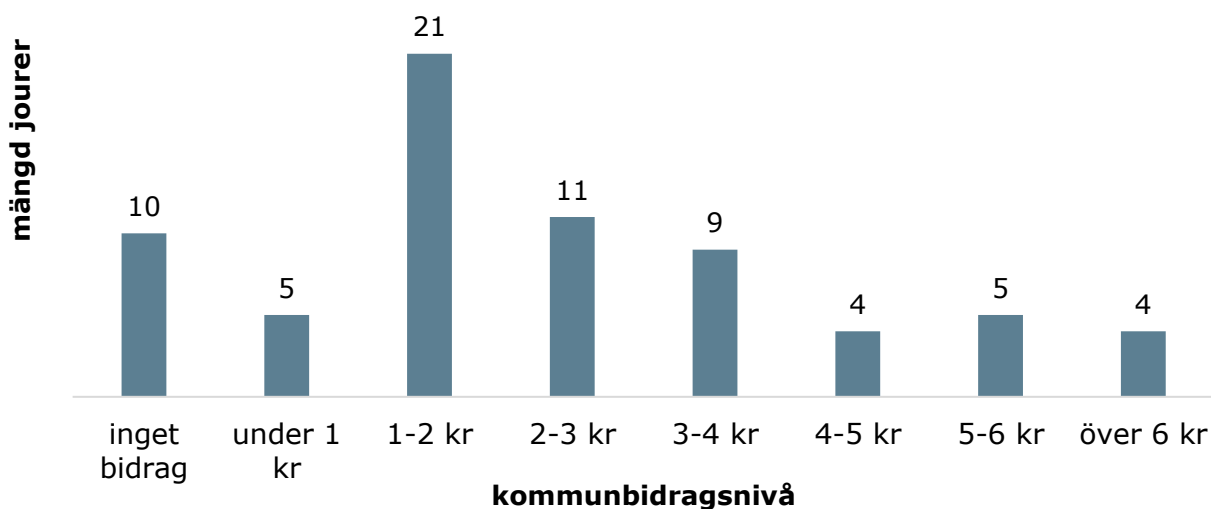
³ En del brott drabbar ingen enskild person. Enkla exempel är skattefusks, bidragsfusks, olovlig körning osv. Detta är brott mot ordningsförfordningar eller regelverk där samhället i stort är. Under varje rubrik i **brottsbalken** finns emellertid brott där enskilda kan drabbas. Därför är samtliga brott under brottsbalken med i vår uträkning. Av de specialrättsliga författningarna är lagarna om kontaktförbud, terrorism, könsstympning och krigsförbrytelser medräknade, eftersom brott mot dessa kan drabba enskilda personer.

⁴ Utöver bidraget får Luleåjouren lokalhyran betald genom att kommunen hyr lokalen av fastighetsbolaget.

12 brottsofferjourer har utöver eller istället för bidrag från en av sina kommuner tillgång till en gratis eller av kommunen subventionerad lokal. En jour har en tjänst subventionerad av kommunen, och två får telefonkostnaderna betalda av kommunen.

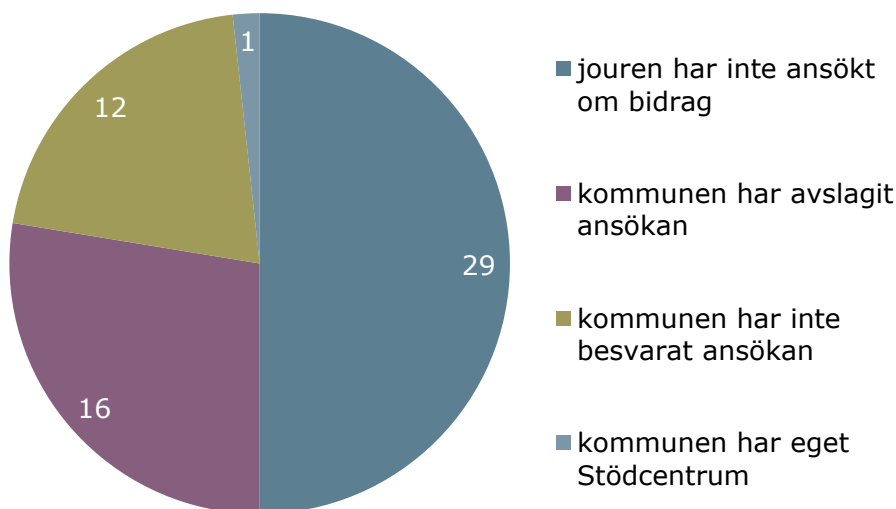
Översikt: bidrag i kronor per invånare till lokala jourer inom Brottsofferjouren Sverige 2021

Inga bidrag

58 kommuner har inte givit något bidrag till brottsofferjourer inom BOJ för verksamhetsåret 2021. I Malmö har kommunen etablerat och driver den egna verksamheten Stödcentrum dit brottsoffer kan vända sig, varför inget bidrag till BOJ är aktuellt för den kommunen.

Fördelning av kommuner som inte givit bidrag till brottsofferjour inom BOJ 2021

I 28 av landets kommuner har ansökan om bidrag lämnats men jouren har fått avslag av kommunen, eller inte fått något svar på ansökan. För de jourer som fått avslag uppger kommunen oftast som förklaring att deras

ekonomi är för dålig för att det ska vara möjligt att ge bidrag till brottsofferstödande verksamhet. Ett par kommuner uppger att man själva hanterar stödet till brottsoffer.

Ett annat skäl till att en kommun inte lämnat bidrag kan vara att den lokala brottsofferjouren inte gjort någon ansökan om kommunbidrag. Det är fallet i 29 av landets kommuner. För många av dessa kommuner uppger jourerna som bedriver verksamhet där att man nyligen övertagit ansvaret för det geografiska området där kommunen ligger, eller att man planerar samgående med andra jourer i närtid och därför under 2021 inte ansökt om bidrag.

Några jourer uppger att kommunen tidigare avfärdat de ansökningar som gjorts och att man därför avstått från att försöka igen. Några jourer uppger att de inte behöver kommunbidrag eftersom det generella bidraget från Brottsofferfonden eller andra bidrag är tillräckligt för att klara jourens verksamhet. Det handlar ofta om ideellt verkamma brottsofferjourer i glesbygd som inte har så stora omkostnader och där ärendeflödet är lägre.

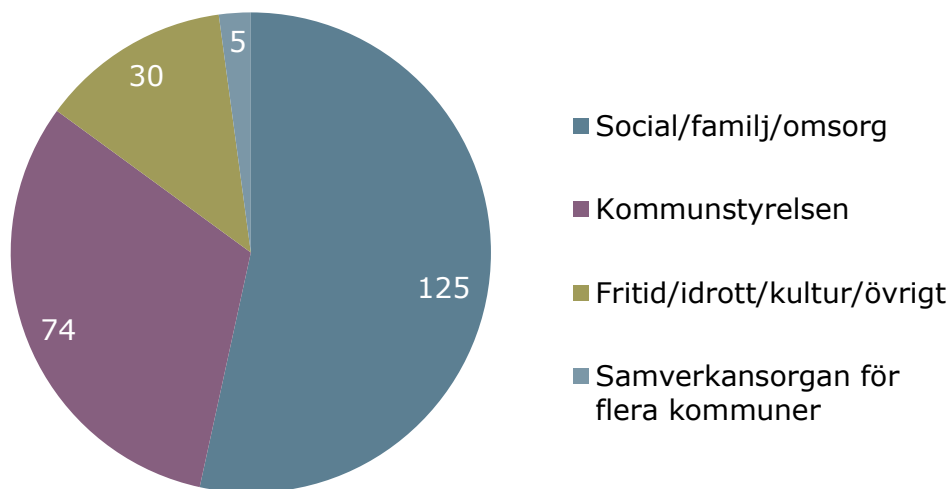
Ansökan hos kommunen

En annan fråga som utreds i undersökningen är till vilken kommunal instans jouren lämnat sin ansökan. Det finns inget enhetligt system för hur kommunerna namnger sina nämnder, varför vi i denna sammanställning har vi samlat nämnderna i grupper av samma typ.

Eftersom Socialtjänstlagen givit varje kommun ansvar för att ge stöd till brottsoffer och deras anhöriga faller det sig naturligt att BOJs verksamhet faller inom respektive **socialnämnds** ansvarsområde. I 125 av landets kommuner sker ansökan också till nämnder av den typen. Genomsnittligt bidrag beviljat via socialnämnder var för verksamhetsåret 2021 **3,05 kr** per invånare.

Ett alternativ är att den lokala brottsofferjouren har möjlighet att ansöka direkt till eller förhandla direkt med **kommunstyrelsen**, som ju ytterst ansvarar för omsorgen om invånarna i kommunen och har god överblick över skilda budgetområden. Kommunstyrelsen i 74 kommuner hanterar den lokala jourens bidrags- och avtalsfrågor. Genomsnittligt bidrag beviljat via beslut i kommunstyrelser var **2,94 kr** per invånare under 2021.

Vilken kommunal instans/nämnd hanterade BOJs bidragsansökan och avtal 2021?

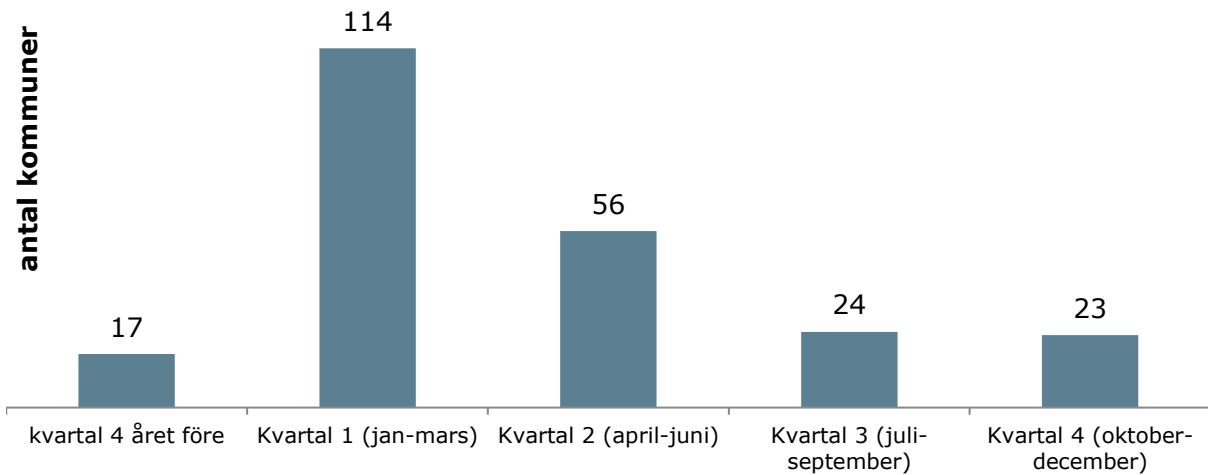
I 30 kommuner hamnar den lokala brottsofferjourens ansökan om verksamhetsbidrag hos fritidsnämnden, kulturnämnden eller liknande, i konkurrens med föreningar och klubbar av de mest skilda slag. Eftersom Brottsofferjourens verksamhet och syfte inte är jämförbara med dessa är det av stor vikt att bedömningarna om bidrag i framtiden flyttas över till en lämpligare instans. Kommuner där ansökningar går via kultur/fritidsnämnderna ger också lägre genomsnittligt bidrag till jourerna än rikssnittet: **2,54 kr per invånare**.

Samverkansorgan för flera kommuner innebär att brottsofferjouren ansöker till ett länsövergripande samverkansorgan där flera kommuner ingår.

Utbetalningen av bidraget

Jourerna har inom ramen för undersökningen uppgivit under vilket kvartal utbetalningen av bidraget gjorts, eller om det gjorts delbetalningar, när den första utbetalningen gjorts. Kommunernas förhållningssätt skiljer sig kraftig åt – i 47 av de 232 kommuner som betalt ut bidrag får jouren inte tillgång till medlen förrän efter halvårsskiftet.

Första utbetalningen av kommunbidrag till BOJ för verksamhetsåret 2021

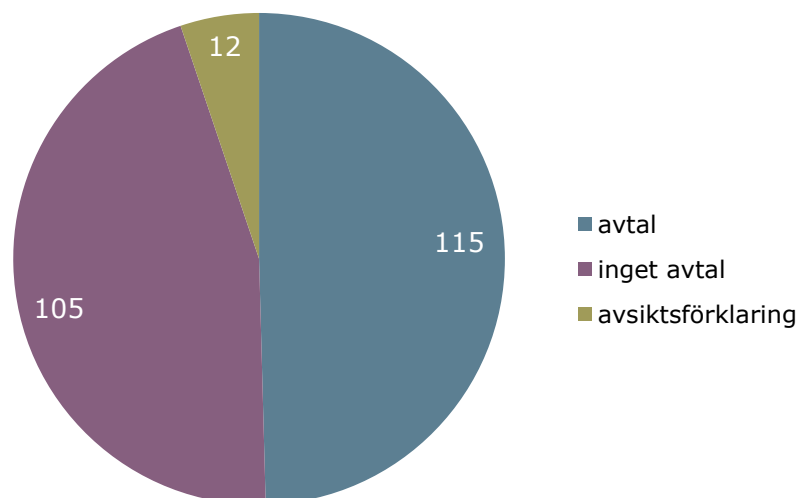

Samverkansavtal och IOP

Kommunbidragsundersökningen kartlägger också förekomsten av samverkansavtal eller IOP mellan kommun och lokal brottsofferjour. IOP (Idéburet-Offentligt Partnerskap) är en utvecklad form av samverkansavtal mellan civilsamhället och kommuner eller regioner.

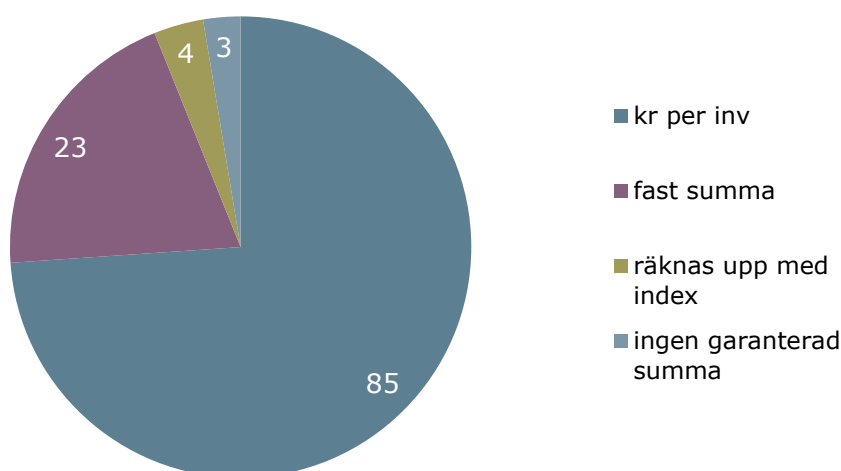
Brottsofferjourer som uppstår kommunbidrag uppger att man har samverkansavtal i någon form med 115 av landets kommuner. 49 kommuner har ingått IOP med sina lokala jourer, 66 har andra former av samverkansavtal. Utöver det har 12 kommuner gjort avsiktsförklaringar eller fattat principbeslut i fullmäktige om utbetalning av bidrag till BOJ.

Samverkansavtal mellan BOJ och kommunerna 2021

I avtalen anges vilken bidragsnivå som ska gälla. Det finns tre huvudsakliga sätt att formulera bidragsnivå i samverkansavtalen: att ange en fast summa i kronor, att angiven summa ska räknas upp med index eller, det vanligaste, att bidragsnivån formuleras uttryckt i kronor per invånare, vilket gör att bidraget förändras årligen med invånarantalet.

Hur är bidragsnivån uttryckt i samverkansavtalen 2021?

Samverkansavtalen har olika löptid och olika föreskrifter om vad som sker när avtalets löptid går ut – antingen förlängs avtalet automatiskt om ingen påkallar omförhandling eller säger upp avtalet, eller så löper avtalet ut och nytt avtal måste förhandlas och tecknas.

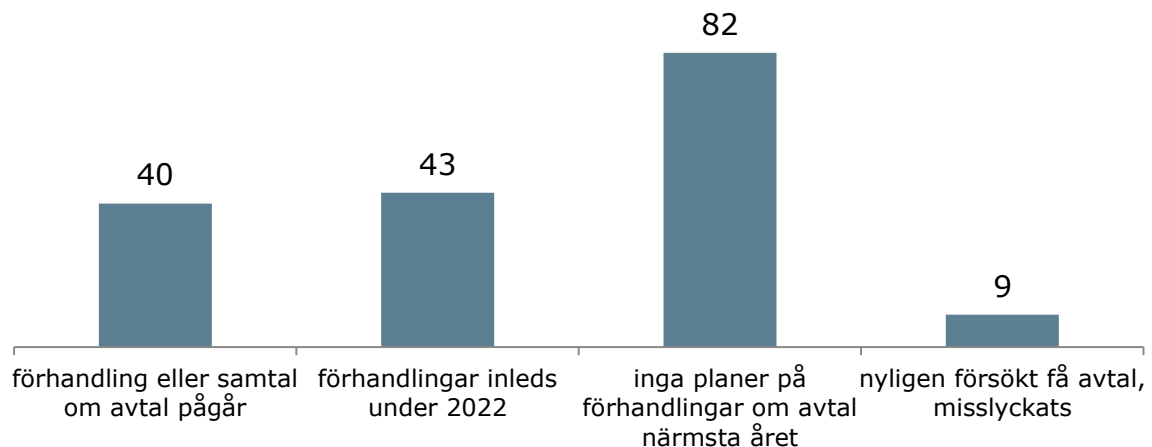
Löptid	Avtalet förlängs automatiskt om ingen påkallar omförhandling eller formellt säger upp avtalet	Avtalet löper ut och nytt avtal måste förhandlas och tecknas
1 år	4	6
2 år	2	6
3 år	25	14
4 år	1	5
tills vidare	52	
SUMMA	84	31

Den typen av avtal som skapar bäst förutsättningar för både jour och kommun är fleråriga avtal som automatiskt förlängs om ingen påkallar omförhandling eller formellt säger upp avtalet. Då minskar man mängden administration för båda parter och skapar förutsättningar för långsiktig planering av verksamheten. Ett avtal som automatiskt förlängs

elimineras också risken att verksamheten plötsligt står utan avtal och bidrag om löptiden överskrids och ingen av parterna vidtagit åtgärder för att omförhandla avtal ännu.

För de kommuner där avtal saknas ställdes frågan om vad jouren har för avsikter under kommande år gällande kontakt med kommunen om att teckna samverkansavtal eller IOP.

För kommuner utan avtal 2021: jourems avsikter kommande år

Vi kan se att förhandlingar eller samtal pågår eller ska påbörjas under 2022 för jourer verksamma i 83 kommuner.

Kommuner med andra typer av samverkansavtal ger ett högre bidrag än genomsnittet, **3,68 kr** per invånare. De kommuner som har tecknat IOP med sina brottsofferjourer ger även de i genomsnitt högre bidrag till verksamheten, **3,56 kr** per invånare. Kommuner som ger bidrag till BOJ men där samverkansavtal saknas ger som jämförelse **2,30 kr** per invånare i snitt.

Utöver det principiella värdet av ett avtal där vikten av brottsofferstödande verksamhet betonas och där man tydliggör ansvarsfördelningen mellan kommun och brottsofferjour och säkrar kontinuiteten för verksamheten sparar det också tid och arbete för båda parter att inte årligen behöva lämna in respektive ta ställning till nya ansökningar om bidrag.

Uppgifter för varje enskild kommun och brottsofferjour finns att ta del av i tabeller, diagram och kartor sorterade länsvis på <https://www.brottsofferjouren.se/om-oss/statistik-2/>